

Achtergelaten Marokkaanse vrouwen

**Stichting
Steun
Remigranten**

Utrecht, februari 2007

Inhoudsopgave

2

Inleiding	3
Vier taakvelden	5
• Meldpunt	5
• Directe hulpverlening	7
• Netwerkversterking en netwerkopbouw	9
• Preventie en voorlichting	10

Inleiding

Het project 'Achtergelaten Marokkaanse vrouwen' wordt in de periode 2005, 2006 en 2007 door Stichting Steun Remigranten (SSR) uitgevoerd ten behoeve van hulpverlening aan achtergelaten vrouwen en kinderen in Marokko. Gedwongen achterlating van vrouwen en kinderen in Marokko is een schrijnend probleem, vrouwen en kinderen worden onvrijwillig en zonder papieren achtergelaten, vaak tijdens vakanties. Bij achterlating is er veelal sprake van huwelijks- en opvoedingsproblemen, maar ook veranderende man-vrouw verhoudingen en veranderende gezagsverhoudingen tussen ouders en kinderen spelen een rol. Zeer kwetsbaar met betrekking tot achterlating of dreiging daarmee, zijn vrouwen met een afhankelijke verblijfsvergunning. Gedwongen achterlating is traumatisch voor vrouwen en kinderen en kan zodanig als mishandeling en als een vorm van geweld beschouwd worden. Ook worden veel, voor de Nederlandse wet gescheiden, vrouwen geconfronteerd met de dreiging van achterlating als ze in Marokko willen scheiden. De problematiek van gedwongen achterlating is zeer complex en voor adequate hulp aan slachtoffers is een samenhangend hulpaanbod noodzakelijk. Naast efficiënte hulpverlening, signalering, voorlichting en preventie zowel in Marokko als in Nederland is het belangrijk de verschillende vormen van hulpverlening en preventie goed op elkaar af te stemmen. SSR zet op grond van haar ervaringen op het steunpunt in Berkane haar expertise en netwerk in om in nauwe samenwerking met de werkgroep Mudaw-wanah en andere betrokken instellingen een samenhangend hulpaanbod te ontwikkelen en te implementeren.

Dit verslag geeft inzicht in de uitgevoerde taken over 2006 en de geplande inspanning voor 2007. Hoewel er inmiddels al veel aandacht besteed is aan preventie door middel van voorlichting, signalering en informatie, blijkt de behoefte aan kennis en achtergrondinformatie nog groot zowel bij de doelgroep als bij hulpverleners. De samenwerking met betrokken instellingen en afstemming inzake hulpverlening is in 2006 verbeterd, maar een adequaat hulpaanbod vraagt nog de nodige inzet ten aanzien van deskundigheidsbevordering en samenwerking. In het algemeen kunnen we stellen dat het aandacht vragen voor de rechtspositie van vrouwen en het probleem van achterlating een emancipatorisch en bewustwordingseffect heeft en 'vrouwen wakker maakt' zoals zij zelf aangeven.

Zo zal in 2007, naast het verder ontwikkelen van het hulpaanbod en preventie, worden gewerkt aan versterking van het netwerk en verdere samenwerking met betrokken instellingen zowel in Marokko als in Nederland. Implementatie en kennisoverdracht zijn hierbij belangrijke taken. De samenwerking met de ambassade inzake consulaire bijstand en juridische ondersteuning in Marokko en Nederland, is van belang voor een doeltreffende aanpak en afstemming van procedures. Knelpunten die we nog signaleren hebben onder meer te maken met de vreemdelingrechtelijke positie van vrouwen en kinderen die achtergelaten zijn. Zo is in verschillende situaties de terugkeer van kinderen met de Nederlandse nationaliteit nog niet gerealiseerd, hebben vrouwen problemen met documenten, is de regelgeving ingewikkeld en geeft ook het zich verschoonbaar te laat melden, problemen. Een ander signaal is het probleem van kinderen die door omstandigheden of complexe procedures achtergebleven zijn. De omvang van het probleem 'achterlating' is grotendeels in beeld, dit betreft de meldingen die bij SSR en bij de ambassade in Rabat binnenkomen. We gaan er vanuit dat er nog steeds achtergelaten vrouwen zijn die niet gemeld zijn. Soms keren vrouwen terug op eigen kracht met hulp van derden.

In april 2005 heeft de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken in haar rapport 'Tegen de wil achtergebleven' de problemen die spelen rond achterlating in kaart gebracht en aanbevelingen geformuleerd. In mei 2005 heeft SSR ter voorbereiding van het Algemeen Overleg van de Kamercommissie Integratiebeleid en Justitie nog enkele aanvullingen op dit advies gegeven. Het lijkt SSR zinvol dit rapport bij de afronding van het project 'achterlating in Marokko' te betrekken. Wat is er in de praktijk gebeurd met de aanbevelingen en wat is er nog nodig na 2007? Op grond van de resultaten zal duidelijk worden welke ondersteuning er nog nodig zal zijn voor achtergelaten vrouwen zowel in Marokko als in Nederland. Hoewel elk land haar eigen rechtssysteem, juridische procedures en protocollen heeft, hopen we met de ervaring die door de ambassade, door beleidsmedewerkers, door SSR en andere betrokkenen is opgedaan, ook een bijdrage te kunnen leveren aan de ondersteuning van achtergelaten vrouwen in andere landen dan Marokko. Ten behoeve van achtergelaten vrouwen en kinderen is er nog veel werk te doen. SSR zal daarom voor de komende periode een voorstel voor een vervolgproject indienen.

Vier taakvelden

SSR onderscheidt in haar werkzaamheden voor achtergelaten Marokkaanse vrouwen vier taakvelden:

1. Meldpunt
2. Directe hulpverlening
3. Netwerkversterking en netwerkopbouw
4. Preventie en voorlichting

Zowel in Marokko als in Nederland heeft SSR in 2006 werkzaamheden uitgevoerd in het kader van bovengenoemde taakvelden. Sinds 2005 voert SSR deze taken uit binnen het kader van het door het Ministerie van Justitie gesubsidieerde project 'Achtergelaten Marokkaanse vrouwen'. In deze rapportage worden de activiteiten over het jaar 2006 weergegeven.

SSR heeft in 2005 en 2006 een actieve rol gespeeld in de Landelijke Werkgroep Mudawwanah die, naast het ontwikkelen van informatiemateriaal, landelijk voorlichtingsbijeenkomsten organiseert in Nederland over de rechtspositie van Marokkaanse vrouwen en kinderen, veranderingen in de Mudawwanah en gedwongen achterlating. Een mogelijk vervolg op dit project is in onderzoek. In de praktijk wordt duidelijk dat de projecten van SSR en de werkgroep Mudawwanah in Marokko en Nederland elkaar versterken.

1. Meldpunt in Marokko en Nederland

Vrouwen die daadwerkelijk zijn achtergelaten (of hun familieleden) kunnen zich bij het steunpunt van SSR melden voor advies, hulp en ondersteuning. Daarnaast kunnen vrouwen bij SSR terecht met vragen over achterlating of zich melden als ze bang zijn om achtergelaten te worden. Zo kunnen zij bij dreiging contact- of vertrouwenspersonen doorgeven die gewaarschuwd kunnen worden in het geval dat het tot een feitelijke achterlating komt. Dit geldt ook voor familieleden, hulpverleners, docenten en andere betrokkenen die op de hoogte zijn van serieuze signalen en dreiging met gedwongen achterlating. Naast de meldingen bij SSR (30 in Marokko en 8 in Nederland), zijn er door de ambassade in Rabat 11 meldingen gerapporteerd.

a. Meldingen bij het steunpunt van SSR in Marokko

De meldingen waren vooral telefonisch of persoonlijk bij de consulenten van het steunpunt in Berkane. Het steunpunt is vijf dagen per week telefonisch en op afspraak bereikbaar naast het wekelijks open spreekuur. In 2006 waren er op het steunpunt 30 eerste meldingen van achterlating. Niet alle gevallen hebben geleid tot hulpverlening, omdat er ook oude, 'verjaarde' meldingen waren. Mensen hebben dan onlangs gehoord van het meldpunt en komen door allerlei oorzaken pas na jaren met vragen. In de meeste gevallen worden na meldingen vervolgspraken gemaakt. De behandeling van deze meldingen kunnen we onderscheiden in korte, middellange en lange trajecten.

- Korte trajecten, er is geen recht op retourvisum, er volgen adviesgesprekken ter ondersteuning.
- Middellange trajecten met advies, aanvullende procedures en verwijzingen.

- Lange trajecten met langdurige begeleiding, advies en juridische procedures. De werkzaamheden bestonden uit intakegesprekken, administratie, hulptrajecten uitzetten en het bieden van eerste hulp bij bijkomende procedures zoals echtscheiding, kinderen en financiële zaken.

b. Vragen en meldingen bij SSR in Nederland

In Nederland kwamen bij SSR-bestuursleden en de advocaat waar SSR mee samenwerkt 210 vragen binnen waarvan 8 meldingen van achterlating. Verder veel vragen over achterlating, dreiging met achterlating en algemene vragen. De contacten kwamen via via, persoonlijk, telefonisch of per email. Veel familieleden, vrienden en kennissen stelden vragen over vrouwen en kinderen die achtergelaten waren of daar bang voor waren. Daarnaast kwamen veel vragen binnen van hulpverleners. Vervolgens werd het eerste hulptraject uitgezet, informatie gegeven, doorverwezen, contacten gelegd en advies gegeven voor verdere stappen. Ook kwamen er veel algemene vragen binnen over de rechtspositie van vrouwen, veranderingen in de Mudawwanah, verblijfsrecht, echtscheiding en kinderen. SSR functioneert in veel gevallen als vraagbaak wat in het kader van preventie belangrijk is. We constateren dat mede door de voorlichting, o.a. van de werkgroep Mudawwanah er opvallend veel vragen binnenkwamen van vrouwen, familieleden, hulpverleners en organisaties.

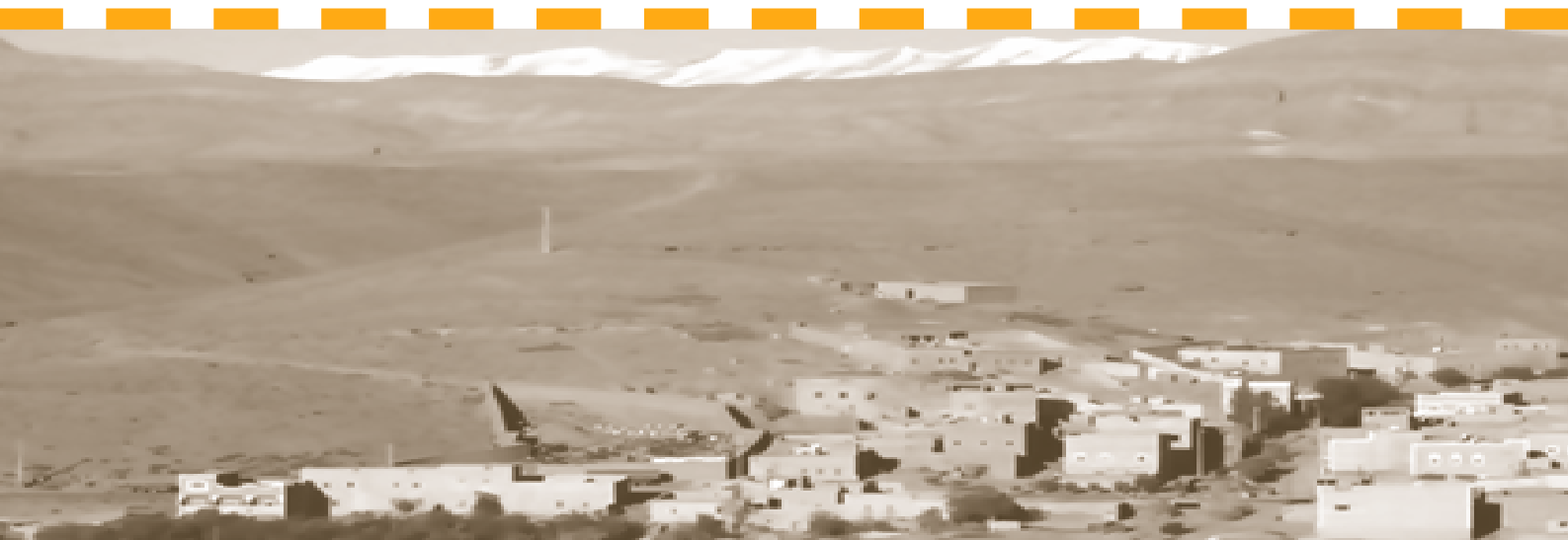
c. Bekendheid van SSR als meldpunt in Nederland en Marokko

In december 2005 is de wegwijzer 'Achtergebleven of achtergelaten?' uitgekomen die ontwikkeld is door de werkgroep Mudawwanah. Hierin is een verwijzing naar SSR als meldpunt opgenomen, zowel in Marokko als in Nederland. Ook in de brochures Mudawwanah is SSR als meldpunt opgenomen. Door voorlichting en media-aandacht is het meldpunt meer en meer bekend bij organisaties en vrouwen. De website van SSR - www.steunremigranten.nl - is verder uitgebreid en wordt actueel gehouden. Naast algemene informatie over de verschillende werkvelden van SSR geeft de website op aparte pagina's informatie over de projecten 'Mudawwanah' en 'gedwongen achterlating'. Naast de wegwijzer met informatie over wat te doen bij achterlating, vinden vrouwen er informatie over de Mudawwanah en adressen voor hulp in Marokko en Nederland. De website geeft ook algemene informatie over het werk van SSR in het Frans.

Conclusies en vervolg

Het steunpunt in Marokko blijft, naast de ambassade, een belangrijk meldpunt voor achterlating. In 2007 wordt met andere organisaties gewerkt aan het realiseren van meerdere meldpunten in Noord-Marokko. Afhankelijk van de aanwezige expertise kunnen ze verwijzen, eerste hulp bieden of vrouwen verder ondersteunen. Uitbreiding met meldpunten is ook van belang in West- en Zuid-Marokko. Meldpunten in Nederland zijn momenteel SSR en de MvVN. Het is van belang om aan deze meldpunten bekendheid te blijven geven omdat nog niet iedereen de weg weet.

Op termijn pleiten wij voor het ontwikkelen van een landelijk centraal meld- en adviespunt voor vrouwen en kinderen uit verschillende landen. Een meldpunt waar achterlating of dreiging daarmee gemeld kan worden en waar vragen en expertise op het gebied van hulpverlening en pre-

ventie gebundeld worden. Met betrekking tot signalering is het belangrijk dat onderwijs- en sociale instellingen antennes ontwikkelen m.b.t achterlating of dreiging daarvan en tijdig hulp inschakelen.

2. Directe hulpverlening

De consulenten van SSR bieden begeleiding en ondersteuning aan vrouwen en kinderen vanuit het steunpunt in Berkane. Het betreft zowel persoonlijke opvang en begeleiding van vrouwen in Noord-Marokko alsook telefonisch advies voor vrouwen uit andere delen van het land. Vrouwen worden ondersteund in de procedure voor terugkeer naar Nederland. Waar nodig wordt contact gelegd met advocaten in Marokko en Nederland die gespecialiseerd zijn in vreemdelingen- en familierecht. Er worden contacten gelegd voor de eerste opvang van vrouwen in Nederland na terugkeer.

In de directe hulpverlening zijn drie fasen te onderscheiden:

a. De eerste intake is gericht op het verkrijgen van inzicht in de situatie, het verzamelen van informatie en dossieraanleg.

b. Hulp- en begeleidingsplan opzetten en uitvoeren. De consulenten bieden hulp en begeleiding bij de te volgen procedures in Marokko en Nederland, met betrekking tot het verkrijgen van documenten, juridische procedures over verblijfsvergunning, terugkeeropties ook voor kinderen, psychosociale ondersteuning, verwijzing en opvang.

- Beoordelen van de situatie en het vaststellen van recht rond verblijf in Nederland. Hierbij gaat het enerzijds om het informeren van de persoon in kwestie over haar rechten rond terugkeer en toekomstperspectief in Nederland en anderzijds om het opzetten van een hulpplan in overleg met betrokkene, hulpverlening en advocaten in Marokko en in Nederland.

- Beoordelen van de situatie en vaststellen van een hulpplan op het gebied van alimentatie, echtscheiding en het bieden van hulp bij de aanvraag van reisdocumenten voor eventuele kinderen.

c. Nazorg. Voorbereiding op de terugkeer naar Nederland en opvang in Nederland. In het geval terugkeer naar Nederland onmogelijk is, biedt het steunpunt begeleiding aan vrouwen met betrekking tot reïntegratie in Marokko en ondersteuning bij de juridische procedures.

In 2006 waren in Marokko 30 eerste meldingen, daarnaast waren er per 1 januari 2006 nog 69 dossiers in behandeling van voorgaande jaren. De omvang van de hulp en begeleiding was afhankelijk van de hulpvraag en varieerde van korte tot zeer langdurige ondersteuning van achtergelaten vrouwen en kinderen. Daarbij is in veel gevallen samengewerkt met de Nederlandse ambassade, met advocaten en hulpverleners in Nederland en Marokko. In 2006 zijn 14 vrouwen, enkelen met kinderen, teruggekeerd naar Nederland en opgevangen door familie of geplaatst in de vrouwenopvang. Voor veel andere vrouwen lopen er nog procedures of ze komen niet in aanmerking voor terugkeer.

De afstemming van procedures, hulpverlening en samenwerking is in 2006 verbeterd maar vraagt ook in 2007 nog de nodige aandacht. Inmiddels hanteert de ambassade de werkwijze dat achtergelaten vrouwen en kinderen een aparte intake krijgen, niet hoeven te wachten aan de poort en een gesprek hebben met een speciale contactpersoon. Volgens de advocaat van het advocatenkantoor waar de SSR een vaste samenwerkingsrelatie mee heeft, vragen de procedures en regelingen nog om een betere afstemming en versnelde behandeling. De procedures en formulieren blijken te ingewikkeld en er worden nog steeds vrouwen en kinderen afgewezen.

Vrouwen met Nederlandse kinderen hebben grote problemen. Andere knelpunten zijn het verblijfsrecht van vrouwen met een afhankelijke status, het gebrek aan bewijzen voor mishandeling, meldingen die, buiten de eigen schuld, te laat worden gedaan, leges, documenten en vrijstelling van het inburgeringsexamen in Marokko. Bekend zijn de vele problemen rond echtscheidingen in Marokko.

Ten behoeve van terugkeer en nazorg wordt vanuit het steunpunt in nauwe samenwerking met SSR-bestuursleden in Nederland en de advocaat gezocht naar een eerste opvang. Bestuursleden van SSR fungeren vaak als intermediair en zorgen voor contacten en opvang. Ook in Nederland varieert de inspanning voor hulpverlening, juridische hulp en verwijzing, afhankelijk van de hulpvraag van cliënten die in Nederland een beroep doen op SSR.

De nazorg en opvang van teruggekeerde vrouwen en kinderen in Nederland vormt nog een probleem. In 2006 is er overleg geweest met het Ministerie van Justitie en de Federatie Opvang om voorwaarden te scheppen voor het bieden van de eerste en veilige opvang, verdere deskundige begeleiding en het verkrijgen van financiële middelen. Naar schatting gaat het hier om 12 tot 15 vrouwen per jaar die een beroep moeten doen op de opvang. Achtergelaten vrouwen met veelal traumatische ervaringen vragen als groep specifieke begeleiding. In veel opvanghuizen ontbreekt de gewenste deskundigheid en kennis voor de opvang van deze vrouwen en kinderen. Het overleg met de Federatie Opvang en het Ministerie over adequate opvang en hulpverlening wordt in 2007 voortgezet. Daarnaast hebben vrouwen en kinderen die bij terugkeer door familie of bekenden opgevangen worden en vaak niet in beeld zijn, ter plaatse deskundige ondersteuning nodig.

Conclusies en vervolg

Zoals gezegd is er sprake van verbeteringen maar in 2007 zal nog hard gewerkt moeten worden om de keten van hulpverlening, opvang en nazorg te versterken en de samenwerking verder af te stemmen tussen organisaties, hulpverleners en advocaten in Marokko en Nederland. Daarnaast is het van belang dat de juridische procedures verder verbeteren, dat er aparte en eenvoudiger formulieren voor achtergelaten vrouwen komen en dat de samenwerking met ambassade, IND, SSR en advocaten beter afgestemd wordt. Er is nader overleg gepland met het Ministerie van Justitie, IND, BuZa en SSR om te komen tot een duidelijk protocol. Ondanks de preventieve werkzaamheden is de verwachting dat mede door de voorlichting de komende jaren zich nog steeds achtergelaten vrouwen zullen melden. We gaan er wel vanuit dat het aantal op termijn minder wordt. Dit betekent dat er voorlopig nog een beroep gedaan zal worden op de hulpverlening en ondersteuning door SSR in Marokko. Op het terrein van het familie- en personenrecht leveren echtscheidingen

gen en alimentatie nog steeds veel problemen op voor vrouwen. De veranderingen in de Mudawwanah hebben dat in veel gevallen nog niet opgelost. Dit doet ook een beroep op politici, juristen en beleidsmakers om te komen tot een betere afstemming van regelingen tussen Nederland en Marokko. Met betrekking tot deskundigheidsbevordering en kennisoverdracht aan hulpverleners in de opvang, is het aan te bevelen dat een aantal opvanghuizen zich specialiseert in de begeleiding van achtergelaten vrouwen en kinderen.

3. Netwerkversterking en netwerkopbouw

Eenzijds gaat het om het versterken van al bestaande contacten, aanspreekpunten en samenwerkingsverbanden in Noord-Marokko zoals in Al Hoceima, Taourirt, Oujda, Driouch, Rabat, Fes en Tetouan. Het gaat er om deze bestaande contacten te versterken en te ondersteunen zodat dit betrouwbare meldpunten worden die, in samenwerking met het steunpunt, meldingen van achtergelaten vrouwen kunnen behandelen. Anderzijds gaat het om uitbreiding van het netwerk van vrouwenorganisaties, advocaten en NGO's zodat vrouwen ook in andere delen van Marokko terecht kunnen voor informatie, verwijzing en hulp. Op deze manier kan het steunpunt in Berkane ook vrouwen van dienst zijn die in andere regio's wonen of achtergelaten zijn. In 2006 is gewerkt aan uitbreiding, er zijn contacten gelegd en in 2007 loopt het traject van netwerkopbouw door.

Voor 2006 betekende het concreet dat het actuele netwerk verder in kaart gebracht is en dat de samenwerking met advocaten, de ambassade, NGO's en vrouwenorganisaties zoals Ain Ghazal, Al Hadaf en Abase is versterkt. Er zijn contacten gelegd met nieuwe organisaties in Casablanca en Ouarzazate. Daarnaast waren er contacten en overleg met *écrivains publics*, de vereniging voor remigranten, NGO's en taleninstituten in Noord-Marokko. De informatievoorziening is een goede motor voor netwerkopbouw en omgekeerd. Op het gebied van signalering van achterlating is afgesproken met het Bureau Sociale Zaken in Rabat dat hun veldwerkers een bijdrage kunnen leveren. Netwerkuitbreiding en netwerkopbouw blijft het nodige persoonlijke contact en ondersteuning vragen zowel in Marokko als in Nederland. Team- en bestuursleden van SSR hebben op verschillende momenten overleg gehad met de ambassade, met Bureau Visumzaken en Bureau Sociale zaken in Rabat. In Nederland was er contact en overleg met de IND, met beleidsmedewerkers van ministeries, politici, de Federatie Opvang, zelforganisaties, multiculturele provinciale steunfuncties, SMN, NISM, vrouwenorganisaties zoals de MVVN, diverse welzijnsinstellingen en advocaten.

In januari hebben twee bestuursleden van SSR een bezoek gebracht aan de Nederlandse ambassade in Rabat en de wegwijzer 'Achtergelaten of achtergebleven?' aangeboden aan de ambassadeur. Door de ambassade is de nodige medewerking met betrekking tot voorlichting toegezegd. In februari heeft het team een bezoek gebracht aan de ambassade. Een gesprek met de ambassadeur, de consul en het hoofd visumzaken stonden op het programma.

De samenwerking met de Universiteit van Oujda is een belangrijke schakel in het onderhouden van contacten in de wetenschappelijke wereld zowel in Marokko als in Europa. De universiteit

heeft een uitwisselingsprogramma met de universiteiten van Amsterdam en Antwerpen waar SSR regelmatig bij betrokken is.

Conclusies en vervolg

Hoewel er al veel tijd besteed aan de opbouw van het netwerk, vraagt versterking en uitbreiding van het netwerk en het contacten leggen met organisaties in andere regio's het komende jaar nog veel inzet. In de contacten met deze organisaties vormt het werken aan kennisoverdracht en implementatie de rode draad. Deze organisaties kunnen ook een rol spelen bij herintegratie van vrouwen die geen kans hebben op terugkeer naar Nederland.

In 2007 hopen we de samenwerking op het gebied van melding en verwijzing met een aantal organisaties in Marokko te formaliseren. Ook voor het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten is verdere uitbreiding van het netwerk belangrijk, met name in West- en Zuid-Marokko.

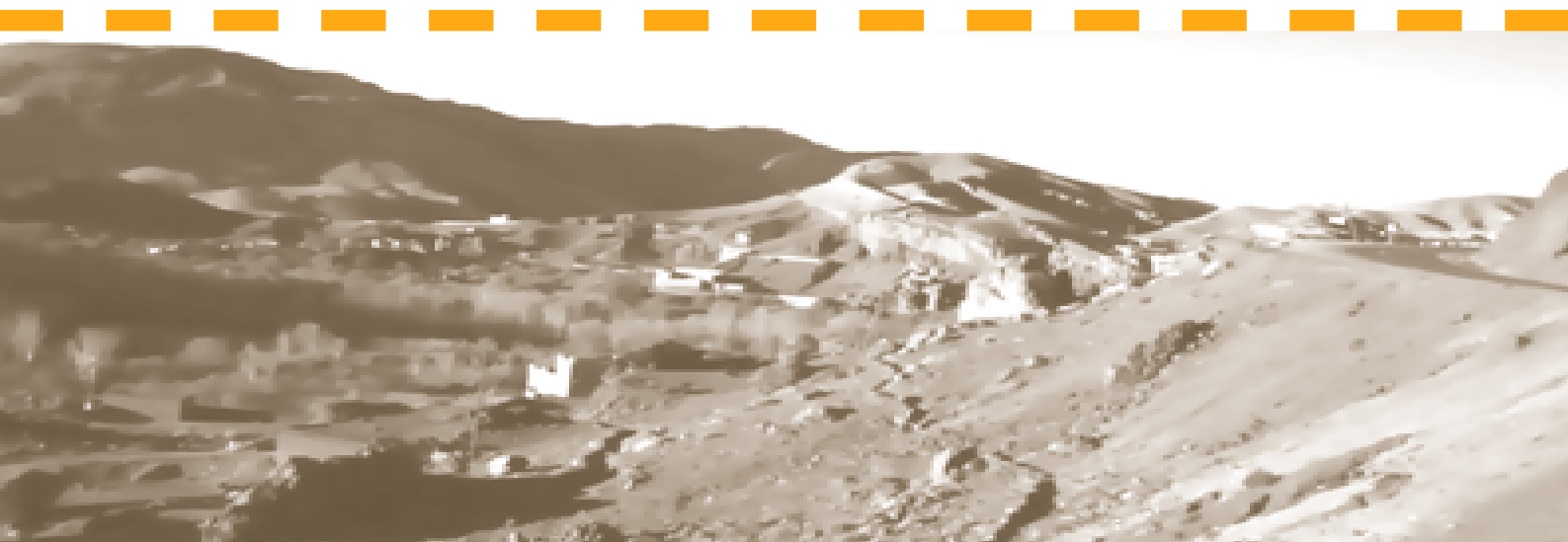
4. Preventie en voorlichting

In 2006 is er een groot beroep gedaan op de consultants en bestuursleden van SSR voor wat betreft informatievoorziening en voorlichting zowel aan individuele personen als aan groepen hulpverleners, politici, beleidsmakers, organisaties en pers in Nederland en Marokko.

SSR zette op een actieve manier haar kennis en praktijkervaringen in bij voorlichtingscampagnes, zowel in Marokko als in Nederland. In de voorlichting staan kennisoverdracht, bewustmaking van rechtspositie en het maken van zelfstandige keuzes centraal. De doelgroepen zijn huidige en potentiële slachtoffers, hun familieleden, vrouwenorganisaties, advocaten en andere hulpverleners. Daarnaast vormen toekomstige gezinsvormers een specifieke categorie. Via taleninstituten of andere organisaties worden voor hen informatiebijeenkomsten of gastlessen verzorgd in Marokko. De taalinstututen zijn hier een wezenlijke schakel, vrouwen en mannen worden op deze manier voor vertrek naar Nederland geïnformeerd, deze informatie is ook van belang voor familieleden en omgeving. Verder is er voortdurend aandacht voor de overdracht van deskundigheid aan advocaten, vrouwenorganisaties, NGO's en mensenrechtenorganisaties. Resultaat is dat het probleem van achterlating op verschillende manieren aandacht heeft gekregen en dat doelgroepen en beleidsmakers beter zijn geïnformeerd.

a. Voorlichting aan groepen in Marokko

Er is dit jaar een inhaalslag gemaakt voor wat betreft de voorlichting aan groepen, organisaties en instellingen. Er zijn 13 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor leerlingen inburgering in Noord-Marokko zoals in Oujda, Berkane, Nador, Zaoi, Driouch en Al Hoceima. Hier werd informatie gegeven aan aanstaande immigranten over verblijfsrechtelijke zaken, nationaliteit, wetgeving, belangrijke instellingen in Nederland waar men terecht kan en het probleem van achterlating. Gemiddeld waren 15 tot 20 deelnemers aanwezig. De wegwijzer over achterlating en de brochure Mudawwanah werden verspreid in het kader van preventie en gebruikt in de cursus inburgering.

In samenwerking met Stichting Abase is op 25 mei in Al Hoceima een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor alle cliënten met een lopende zaak bij SSR waarbij sprake was van achterlating. Er werd informatie gegeven over de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden van terugkeer, verblijfsrecht, alimentatie, positie van kinderen etc.

Voor een groep van 15 vrouwenorganisaties en centres d'écoutes in noordoost Marokko is een regionale bijeenkomst voorbereid over de problematiek van achterlating. In samenwerking met de vrouwenorganisaties Ain Ghazal in Oujda en Al Hadaf in Berkane is deze expertmeeting gepland voor februari 2007. Doel is deskundigheidsbevordering waarbij signalering, verwijzing maar ook netwerkopbouw belangrijke onderdelen zijn.

b. Voorlichting aan derden in Marokko

In januari bezocht een groep CMV studenten van de Hogeschool Utrecht het steunpunt, er is voorlichting gegeven over de problematiek van achtergelaten vrouwen.

In maart bezocht een delegatie uit Noord Brabant het steunpunt. De commissaris van de koningin Mevrouw Maij-Weggen, burgemeesters en ambtenaren werden geïnformeerd over het probleem van achtergelaten vrouwen en brachten eveneens een bezoek aan het opvanghuis voor vrouwen Ain Ghazel in Oujda.

In april werd voorlichting over achterlating gegeven aan een groep wijkverpleegkundigen die het steunpunt bezocht in het kader van een studiereis.

In juli bezochten een groep rechtenstudenten van de universiteiten van Oujda en Antwerpen het steunpunt waar zij in het bijzonder informatie kregen over het familierecht en achterlating.

In november is er door de universiteit te Oujda, vakgroep Law and Family een tweedaags colloquium georganiseerd rond internationale migratie. Edien Bartels van de VU Amsterdam hield een presentatie over het probleem van achtergelaten vrouwen en kinderen. In maart 2007 is een vervolg gepland.

Daarnaast waren er individuele bezoekers of kleine delegaties die behalve over de algemene werkzaamheden van SSR geïnformeerd werden over achtergelaten vrouwen zoals hoofd afdeling Afrika BuZa, de remigrantenvereniging, de commissaris van politie Amsterdam, ambassade, NMI, een reïntegratiebedrijf en studenten, onder andere van de School voor de Journalistiek.

Twee stagiaires, van een Nederlandse HBO- en MBO-opleiding, liepen gedurende het jaar stage bij het steunpunt en hebben met ondersteuning van de consulenten veel ervaring en deskundigheid opgedaan.

c. Voorlichting aan derden in Nederland

In Nederland is SSR in het kader van informatie en voorlichting aan instellingen en andere doelgroepen veel aanwezig geweest bij landelijke en regionale conferenties en bijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten werden veel hulpverleners bereikt met informatie over het probleem van

achterlating. Er was veel belangstelling voor het informatiemateriaal, het werk van SSR en de werkgroep Mudawwanah. Zo was SSR onder meer aanwezig bij conferenties van de Federatie Opvang, Stichting Kezban, Osmose en Enzovoort Arnhem, ISKB Utrecht, Taalmarkt Rotterdam, NISM Rotterdam, SMN Utrecht en Palet Breda. Er zijn veel contacten gelegd met lokale vrouwenorganisaties en welzijnsinstellingen.

Bestuursleden van SSR hebben regelmatig overleg gehad en derden geïnformeerd over de problematiek rond achterlating zoals advocaten, hulpverleners, beleidsmedewerkers van ministeries en politici. Tot slot doen veel studenten een beroep op SSR voor informatie over de problematiek van achtergelaten vrouwen in het kader van hun studie of onderzoek.

d. Mediacontacten en publieksvoorlichting

Met betrekking tot preventie is informatie via pers en media van groot belang om een breder publiek voor te lichten zowel in Marokko als in Nederland. Zoals bekend was er naar aanleiding van het bezoek van Minister Verdonk in juni 2005 in Nederland maar ook in Marokko veel belangstelling van radio, tv en landelijke dagbladen voor het probleem van achtergelaten vrouwen. Het programma van NOVA in 2004 heeft veel bekendheid gegeven aan de problematiek en wordt nog steeds aangehaald. Door de uitzending van 2M, een landelijke Marokkaanse televisiezender, is heel Marokko geïnformeerd over de problemen van achtergelaten vrouwen en de rol van SSR op het gebied van begeleiding en ondersteuning. In deze uitzending van circa één uur is uitgebreid ingegaan op dit thema. SSR is benaderd voor informatie over het onderwerp, het leveren van respondenten en deelname aan het panel. De uitzending is regelmatig herhaald en ook uitgezonden door andere omroepen. De impact van de uitzending was enorm, zowel binnen Marokko als in Europa. Maar ook publicaties in een Marokkaans vrouwenblad Le Parade, publiciteit via het ANP, Vrij Nederland en een uitzending van Prem-time hebben veel aandacht gekregen. In Nederland was er naar aanleiding van de presentatie van de wegwijzer 'Achtergebleven of achtergelaten' op 27 maart veel belangstelling van de pers, zowel regionaal als landelijk voor het probleem van achterlating.

e. Verdere informatievoorziening

Momenteel worden ook in Marokko de brochures over veranderingen in de Mudawwanah en de wegwijzer 'Achtergebleven of achtergelaten?' verspreid, via het steunpunt, de ambassade, vrouwenorganisaties en taalscholen. Deze verspreiding gaat in 2007 intensief door zowel in Nederland als Marokko. De website van SSR vormt in het kader van voorlichting een steeds belangrijker kanaal, zeker voor jongeren is dit een belangrijk medium.

Conclusies en vervolg

Het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten in Noord-Marokko is nog niet afgerond, maar ook in West- en Zuid-Marokko dienen bijeenkomsten georganiseerd te worden op locaties waar de meeste immigranten vandaan komen. De ervaring in het noorden laat zien dat de samenwerking met vrouwenorganisaties, taalinstututen en andere betrokken instellingen een voorwaarde is om de voorlichting uit te voeren. Deskundigheidsbevordering en kennisoverdracht zijn hierbij

belangrijke doelen, het realiseren van meldpunten is al eerder genoemd. Daarnaast blijft in Nederland de voortzetting van voorlichting en deskundigheidsbevordering noodzakelijk. SSR en de werkgroep Mudawwanah zullen zich inspannen om de voortgang te realiseren in samenwerking met het ministerie en betrokken instellingen. De media zijn en blijven voor SSR een belangrijk kanaal voor voorlichting zowel in Marokko als in Nederland. SSR zal zich dan ook inspannen om de samenwerking met de pers optimaal te houden en via de verschillende kanalen aandacht te blijven vragen voor deze problematiek. De informatie op de website van SSR wordt verder uitgebreid en het streven is om in 2007 meer informatie te verspreiden via websites van verwante organisaties.

Tot slot

Naast dit inhoudelijk verslag 2006 is op aanvraag ook een verslag beschikbaar waarin de financiële verantwoording van het project, met een toelichting op uitgaven en tijdsinvestering per onderdeel, is opgenomen.

Bijlage: Mevr. E.M. van den Brom

Notitie inzake tegen hun wil achtergelaten vrouwen met zorg voor Nederlandse kinderen.

Bestuur Stichting Steun Remigranten (SSR)

Postbus 13073, 3507 LB Utrecht

Telefoon: 06-48687086

E-mail: ssrned@planet.nl

Web-site: www.steunremigranten.nl

 Stichting
Steun
Remigranten

© 2006